Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Juan Azkue Irastorza

Zestoa, Gipuzkoa (1928)

Aurkibidea

Biografia

1928an jaio zen Aizarnako Etxeluze baserrian. Aita bertakoa zuen eta ama Aiako Altzola auzokoa. Zazpi anai-arreba ziren. Bost urterekin hasita 11 urtera arte Aizarnako eskolan ibili zen, eta geroago morroi ibili zen zenbait baserritan, Aldalur eta Ezenarro baserrietan, besteak beste. 18 urterekin Lasaotik Otaolara bidea egiten laguntzen ibili zen, eta horren ondoren Ibainarrietako harrobian soldadutzatik libratzeagatik. Udaltzaingo lanetan ere ibili zen Aizarnazabalen eta Zestoan eta azkenengo lan-urteetan Amilibiako zentrala zaintzen aritu zen lanean.

Zintak

ZES-038

- **Proiektua**: Zestoako ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Otegi, Aitziber
- **Data**: 2009-02-23
- **Iraupena**: 63 min
- **Euskarria**: MiniDV
- **Kodifikatzailea**: Otegi, Aitziber
- **Transkribatzailea(k)**: Etxeberria, Eider

Pasarteak

1. 1928an jaioa Aizarnako Etxeluzen

- **Erref**: ZES-038/001
- **Iraupena**: 0:03:00. **Hasi**: 00:00:00. **Bukatu**: 00:03:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
1928an jaio zen Aizarnako Etxeluzen; etxea kokatzen du. 1960an Zentraleko etxera joan zen bizitzera. Ama Aiako Altzolakoa eta aita Aizarnakoa zituen eta 7 senide ziren familian.

2. Minan lan eginez gero, soldadutzatik libre

- **Erref**: ZES-038/002
- **Iraupena**: 0:02:05. **Hasi**: 00:03:00. **Bukatu**: 00:05:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Meatzariak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Etxeluzen hiru behi inguru izaten zituzten, baina etxekoak jornalean ibili ziren lanean, minan, besteak beste. Minak, zentrala, etab. nagusi berarenak ziren eta Juani Zentraleko lana eskaini zion. Minan lan eginez gero soldadutzatik libra zitekeen.

3. Meza laguntzera erretorearengana

- **Erref**: ZES-038/003
- **Iraupena**: 0:02:42. **Hasi**: 00:05:05. **Bukatu**: 00:07:47
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:
Ekolan gerra aurretik hasi zen Aizarnan, baina etxean lana bazegoen, joan gabe geratu behar izaten zuen. Aizarnako erretore baten aipamena egiten du; meza-laguntzera berarengana joaten zen Juan.

4. 1940an morroi joan zen auzora

- **Erref**: ZES-038/004
- **Iraupena**: 0:00:51. **Hasi**: 00:07:47. **Bukatu**: 00:08:38
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
1940an morroi joan zen auzoko etxe batera, Aldalur baserrira, eta urte eta erdi pasa zituen bertan. Gose urteak ezagutu zituen.

5. Eskolara sartzean 'Cara al Sol'

- **Erref**: ZES-038/005
- **Iraupena**: 0:02:34. **Hasi**: 00:08:38. **Bukatu**: 00:11:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Politika eta Franco
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:
Eskolako maisuak izendatzen ditu. Erdaraz hitz egiten zuten eskolan. Eskolara sartzean Cara al Sol abestu behar izaten zuten. Oriamendiko martxa, karlismoaren ereserkia, ere abesten zuten: "Por Dios, por la patria y el Rey..."

6. "Mikaela" makilarekin jotzen zituzten

- **Erref**: ZES-038/006
- **Iraupena**: 0:00:56. **Hasi**: 00:11:12. **Bukatu**: 00:12:08
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorrak
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Euskaraz hitz eginez gero, "mikaela" deituriko egur batekin jotzen zituzten maisuek. Euskararenganako amorrua zuten irakasleek.

7. Aizarna eta inguruko apaizak

- **Erref**: ZES-038/008
- **Iraupena**: 0:00:36. **Hasi**: 00:12:30. **Bukatu**: 00:13:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:
Apaiz batzuk izendatzen ditu.

8. Koruko latinezko kantuak

- **Erref**: ZES-038/009
- **Iraupena**: 0:03:06. **Hasi**: 00:13:06. **Bukatu**: 00:16:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Eskolan gramatika, aritmetika, geografia, etab. ikasten zuten liburu batetik. Dotrina apaizak ematen zien eta sakristau batek solfeoa. Juan Aizarnako koruan kantuan ibili zen urte askoan. Kantuak latinez izaten ziren; haietako bat kantatzen du.

9. Marmita bizkarrean hartuta esnea saltzera kalera

- **Erref**: ZES-038/010
- **Iraupena**: 0:01:41. **Hasi**: 00:16:12. **Bukatu**: 00:17:53
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
11 urterekin eskola utzi eta berehala hasi zen morroi lanetan Aldalur baserrian. Behiak zituzten eta esnea kalera marmitetan bizkarrean eraman eta esnezaleari saltzen zioten.

10. Morrontzan irabazitakoa aitari entregatu behar

- **Erref**: ZES-038/012
- **Iraupena**: 0:02:27. **Hasi**: 00:18:36. **Bukatu**: 00:21:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Morroi hasi zenean mantentze aldera joaten zen, baina gerora soldata jarri zioten, lau, zortzi duro. Irabazitako dirua aitari entregatu behar izaten zion, gose urteak zirelako eta etxean bederatzi-hamar lagun zirelako. Amak eramaten zuen etxeko martxa Juan morroi zegoen bitartean.

11. Estraperloa eta errota prezintatuak

- **Erref**: ZES-038/013
- **Iraupena**: 0:04:33. **Hasi**: 00:21:03. **Bukatu**: 00:25:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Baserrietan behiak izaten ziren gehienetan, esnea saldu edo eta txahala hazte aldera. Estaduak baserritarrei hartzen zutenaren hainbesteko bat kentzen zien, eta baba eta antzekoen estraperloa hasi zen. Aizarnatik Lasaora estraperlora joaten zenekoa kontatzen du. Errotara Zestoara joaten ziren gauez astoa hartuta, gerra ostean errotak prezintatuta egon ziren eta.

12. Errazionamenduko ogi beltza

- **Erref**: ZES-038/014
- **Iraupena**: 0:02:42. **Hasi**: 00:25:36. **Bukatu**: 00:28:18
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:
Aizarnako Ezenarro baserrian egon zen 2 urtez morroi. Ogia ekonomikan egiten zuten. Errazionamenduan ematen zuten ogi beltza nolakoa izaten zen azaltzen du. Txartel bat hartzen zuten udaletxean eta jana hartu ahala han eramaten zen kontua.

13. Otola mendian lurra lantzen

- **Erref**: ZES-038/015
- **Iraupena**: 0:02:28. **Hasi**: 00:28:18. **Bukatu**: 00:30:46
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak
- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Ezenarroko lana bukatu eta Otola mendialdera joan zen morroi, lursailak lantzen aritzen zen. Azukrea egiteko erremolatxa lantzen zuten mendian. Lasaotik Otolara bidea aitzurrarekin egiten aritu ziren.

14. Harrobiko lana

- **Erref**: ZES-038/017
- **Iraupena**: 0:01:59. **Hasi**: 00:31:12. **Bukatu**: 00:33:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak
- Lanbideak » Etxeginak

Laburpena:
Otolako lana amaitu zuenean, soldadutzatik libratzeko, Ibainarrietako harrobira joaten zen lanera oinez ordubeteko bidean. Harrobian erretako batzuen aipamena egiten du eta aitari eta aitonari gertatutako kontuak kontatzen ditu.

15. 1952an Zestoako zentralera lanera

- **Erref**: ZES-038/018
- **Iraupena**: 0:02:12. **Hasi**: 00:33:11. **Bukatu**: 00:35:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
1952an Zestoako zentralean hasi zen lanean. Orduan familia bat zegoen zentralean bizitzen. 1960an etxea eskaini zioten lanaren truke eta hantxe jarri zen bizitzen.

16. Aizarna eta Zestoako udaltzain

- **Erref**: ZES-038/019
- **Iraupena**: 0:02:49. **Hasi**: 00:35:23. **Bukatu**: 00:38:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak
- Lanbideak » Udal langileak

Laburpena:
Aizarnako eta Zestoako udaletxean udaltzaingo lanetan ere ibili zen, Zentraleko lanarekin txandatuz, Zentrala itxi zen arte. Denetarik egiten zuen eta hilean hogei ogerleko irabazten zituen. 65 urtera arte egon zen udaletxean, autopista egin zenean Zentrala itxi egin baitzen.

17. Zentrala saldu ziotenekoa

- **Erref**: ZES-038/020
- **Iraupena**: 0:00:46. **Hasi**: 00:38:12. **Bukatu**: 00:38:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Zentrala itxi eta gero ere bertan egon zen bizitzen, ez zuen ordaindu beharrik izan. Urte batzuren ostean saldu egin zioten etxea.

18. 1953 eta 1983 urteetako uholdeak

- **Erref**: ZES-038/022
- **Iraupena**: 0:02:22. **Hasi**: 00:39:48. **Bukatu**: 00:42:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:
Zentrala deskribatzen du eta bertara ura nondik iristen zen azaltzen du. Zestoan uholdeak izan zirenekoa kontatzen du; 1953an eta 1983an izan ziren uholdeak. Lehenengoan "La Guipuzcoana"ko autobusa eraman zuen urak eta hildakoak izan ziren.

Transkripzioa
- Eta len hor esan dezu ufalak-eta egon zian garaien ta…
- A bai, sartu zan hemen e?
- Hemen erreka ondo-ondon daukazue. Bertan ia esateko.
- Bai. Baiña oaiñ ez, baiña gauzak… baai, makina busti zun e? Ya, hau oain goratuta dao e? Leno makina hemen zeon alternadoria eta han itxita urakin turbina zeon, ha hor …. Zulo hori, e? Ura sartzeko zulua da hori.
- Osea ke zulo hortatik uda sartzen zan leno?
- Hor makina zeon, hor turbina zeon. Ta itxita turbinatikan alternadoreako zea itxita zeon eta harek ibiltzen zun alternadoria. Ta alternadoria busti zun, erdiraiño eo harrapatu zun. Baiña oaiñ e puxka bat, baiña ez, metro bat baiño, ordutik gauza asko: leno ura hor goittik etortzen zan, jakiña, ura, hor depositua haundi bat zeon, izugarrizko depositu bat hor albuan, eta hemen zulua behera eta azpittik erteten zun, hor hondoa, zulua oindik hor dao, hor azpittikan erteten zun. Baña ordun sartu zan e? Beste baten, el

otxentai... izan zian ur-jaalak “el cincuenta y tres” ta “ochenta y tres”, izan zian. Iraetan ta esan zuen otxentaitresekua haundiyagua izan zala, baiña hemen ez e? Ta zinkuentaitrexekua, autobusa eaman zuna, zinkuentaitrexekua zan.
- Autobusa eaman zun?
- Bai, zea, han, hor dao Zestuan, kantera baiño pixka-pixkat beheroxio, oo goraxio, pixkat-pixkat, goroxio hantxe do zea noaiño izan zian urak, oain aldauta do, baiña noaiño izan zan. Ta autobusen zenbat laun hamabi o hamahiru o ez dakit, ez dakit zenbat zian.
- Ta hil in zian?
- Baai, bai, autobusa ekarri zun, hor presa zeon ordun, ta presan ondoaiño ekarri zun. Ta egun pillua pasa zun gañea azaltzen, autobusa zeara...
- Gipuzkoana?
- Gipuzkoana, bai. Usuola. Usuola . Ordun Usuola zan horren... Usuola.

19. Tabernan lagunartean kartetan

- **Erref**: ZES-038/023
- **Iraupena**: 0:03:03. **Hasi**: 00:42:10. **Bukatu**: 00:45:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Jokoak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Aizarnan igande arratsaldean erromeria izaten zen eta baita inguruko auzoetan ere. Oinez ibiltzen ziren inguruko herrietara eta gerora osabaren bizikletarekin ibili zen motorra erosi arte. Lagun kuadrilla Zestoakoa zuen eta lagunekin eta baita etxean ere ohitura handia zuten kartetan aritzeko, musean.

20. Aizarnako taberna-dendak

- **Erref**: ZES-038/024
- **Iraupena**: 0:01:13. **Hasi**: 00:45:13. **Bukatu**: 00:46:26
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:
Aizarnan 4 taberna zeuden eta minetara lanera joandako jendea apopilo egoten zen. Tabernak denda ere baziren eta jatekoa ere bertan erosten zen.

21. Dotrina garaiko txartel txuriak

- **Erref**: ZES-038/027
- **Iraupena**: 0:04:39. **Hasi**: 00:48:15. **Bukatu**: 00:52:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:
Aizarnako eliza handia zen. Juan egunero joaten zen meza laguntzera. Garibedeinkazio eguna eta Pazkoakoa zer izaten ziren azaltzen du. Garizuma garaian elizara joan eta apaizak dotrina hartzen zien; ondo erantzunez gero txartela ematen zieten eta jaunartze garairako balio zuen txartel hark.

22. Konfesatzea derrigorra; luistarren kongregazioa

- **Erref**: ZES-038/028
- **Iraupena**: 0:02:12. **Hasi**: 00:52:54. **Bukatu**: 00:55:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:
Konfesatzea derrigorra zen eta hilean behin joaten ziren. Luistarren kongregazioan nahiko aurrean ibili zen Juan. Jende asko ibili zen bertan. Apaizak konfesatzera joaten ez zenari kargu hartzen zion. Apaizak izendatzen ditu. Dantza lotua eginez gero kongregaziotik botatzen zituzten.

23. Gerra garaiko kontuak

- **Erref**: ZES-038/029
- **Iraupena**: 0:02:44. **Hasi**: 00:55:06. **Bukatu**: 00:57:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:
Gerra garaiko kontuak; elizetan meza garaian soldaduek egiten zituztenak aipatzen ditu. Aizarnan kanpotar ugari egon zen herritik ihes eginda.

24. Otorduetako jakiak

- **Erref**: ZES-038/030
- **Iraupena**: 0:01:15. **Hasi**: 00:57:50. **Bukatu**: 00:59:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:
1940-41 urteetan gosea zen nagusi. Egunero talo-esnea gosaltzen zuten eta bazkaltzeko baba izaten zen normalean. Garbantzua igandeetako jaki preziatua izaten zen. Noizean behin arraina ere jaten zuten.

25. Zentrala utzi ondorengoak

- **Erref**: ZES-038/031
- **Iraupena**: 0:02:09. **Hasi**: 00:59:05. **Bukatu**: 01:01:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:
Zentrala itxi ondorenean izan zituen lan eskaintzak aipatzen ditu.

26. Bederatzi arroako harria jasota

- **Erref**: ZES-038/032
- **Iraupena**: 0:01:18. **Hasi**: 01:01:14. **Bukatu**: 01:02:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak
- Aisia » Kultura » Bertsolaritza

Laburpena:
Uztapide eta Basarri bertsolarien aipamena egiten du, besteak beste. Harrijasotzen ibili zen etxean bere kasa; bederatzi arroako harria zuen etxean, (arroa 1= 12.5 kg).

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-16

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com